

ДОНБАСЬКА ДЕРЖАВНА МАШИНОБУДІВНА АКАДЕМІЯ
Факультет економіки та менеджменту
Кафедра філософії та соціально-політичних наук

Затверджую:
Декан факультету

проф. Є. В. Мироненко / /
«__3__» ____09____ 2024_р.

Розглянуто і схвалено
на засіданні кафедри філософії та СПН
Протокол №1 від 3.09.2024р.

В. о. завідувача кафедри
доц. О.П. Кваша / /

**Робоча програма навчальної дисципліни
«ПСИХОЛОГІЯ УПРАВЛІННЯ»**

Розробник: Л. О. Бившева, канд. економ. наук

Краматорськ – Тернопіль 2024

І ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ

1.1 Актуальність вивчення дисципліни у зв'язку із завданнями професійної діяльності та навчання.

Формування готовності фахівців-політологів до майбутньої професійної діяльності нерозривно пов'язане із набуттям спеціальних (фахових) компетентностей з навчальних дисциплін, зокрема, з дисципліни «Психологія управління».

Становлення ринкової економіки в Україні, зміна позицій по відношенню до системи управління на підприємствах, змусили керівників різних підприємств переглянути підходи до теоретичної та практичної підготовки спеціалістів в сфері політології. Психологія управління відносно молода галузь психології, її становлення відбувалося за умов значного розвитку суспільних і економічних наук. Основи психології управління формувалися під впливом економіки, наукового управління, кібернетики, соціології, психології праці, соціальної психології.

Психологія управління - це галузь психології, яка вивчає психологічні закономірності управлінської діяльності. Як наука психологія управління продукує психологічні знання, що застосовуються при вирішенні проблеми управління діяльністю організації. Вона охоплює наступне коло завдань та проблем психологічні особливості управлінської діяльності (функціональний зміст управлінської діяльності, чинники, що впливають на її ефективність, мотивація управлінської праці); психологічні аспекти управління у сфері виробництва, бізнесу, освіти, науки, культури, спорту тощо; психологічні особливості діяльності керівника (стилі управління, психологічні якості керівника, мотиваційна сфера особистості керівника, психологічні показники ефективності управлінського розвитку керівника, попередження професійної управлінської деформації й регресивного особистісного розвитку керівника); співвідношення «індивідуального» і «групового» в психології управління; психологія кадрової політики в управлінні (психологічні основи добору та навчання управлінських кадрів); психологія вирішення управлінських завдань (психологія прийняття управлінських рішень); соціально-психологічні аспекти управлінської діяльності; психологічні особливості створення іміджу організації та керівника.

Статус дисципліни: вибіркова дисципліна.

Пререквізити для вивчення дисципліни: вивчення дисциплін «Соціологія», «Логіка», «Психологія спілкування».

Постреквізити вивчення дисципліни: «Професійна етика».

Мова викладання: українська.

- **Обсяг** навчальної дисципліни та його розподіл за видами навчальних занять: загальний обсяг становить 90 годин - 3 кредити, в т.ч.:

- денна форма навчання: лекції – 13 годин, практичні (семінарські) заняття – 26 годин, самостійна робота студентів – 51 година.

2. ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Найменування показників	Галузь знань, напрям підготовки, освітньо-кваліфікаційний рівень	Характеристика навчальної дисципліни	
		денна форма навчання	заочна / заочна прискор. форма навчання
Кількість кредитів – 4	Галузь знань 05 Соціальні та поведінкові науки	Вільного вибору	Вільного вибору
Модулів – 1	Спеціальність підготовки: 052 «Політологія»	Рік підготовки:	
Змістових модулів – 1		4-й	4-й / 2-й
Індивідуальне завдання: Реферат		Семестр	
Загальна кількість годин – 90 год.		8-й	8-й / 4-й
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних – 3 год.	Освітньо-кваліфікаційний рівень: Бакалавр (перший)	Лекції	
		13 год.	4 год
		Практичні, семінарські	
		26 год.	4 год
		Самостійна робота	
		51 год.	82
		Індивідуальні завдання: 10 год.	
		Вид контролю: залік	

3. МЕТА ТА ЗАВДАННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Мета дисципліни «Психологія управління» - є засвоєння загальних понять і закономірностей психології управління; опанування основним інструментарієм вивчення закономірностей і специфіки управлінської діяльності; оволодіння навичками управління окремим працівником та групою; створення теоретичного підґрунтя для поглибленого вивчення проблематики психології управління та використання набутих знань на практиці.

Основними **завданнями** вивчення дисципліни є: ознайомити здобувачів вищої освіти із сутністю та теоретичними основами психології управління; навчити здобувачів правильно застосовувати методичний інструментарій дисципліни; оволодіння навичками управління окремим працівником та групою; створення теоретичного підґрунтя для поглибленого вивчення проблематики психології управління та використання набутих знань на практиці.

4. КОМПЕТЕНТНОСТІ ТА ЗАПЛАНОВАНІ РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ

При викладанні навчальної дисципліни «Психологія Управління» увага приділяється оволодінню здобувачами такими загальними та спеціальними компетентностями, як:

ЗК4.Здатність спілкуватися с представниками інших професійних груп різного рівня

ЗК7 Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місці у загальній системі знань про природу і суспільства та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя

Інтегральна компетентність: Здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми у політичній сфері, що характеризуються комплексністю та невизначеністю умов, із застосуванням теорій та методів політичної науки.

У результаті вивчення навчальної дисципліни здобувач вищої освіти повинен продемонструвати достатній рівень сформованості наступних програмних результатів навчання:

РН04. Мати навички професійної комунікації

Здобувачі вищої освіти, вивчаючи навчальну дисципліну «Психологія управління», опановують систему знань і навичок:

Знання:

- предмет, об'єкт та завдання психології управління;
- зміст основних категорій психології управління;
- актуальні проблеми психології управління; основні етапи розвитку психології управління;
- особливості взаємодії суб'єктів управлінської діяльності;
- соціально-психологічні особливості управління;
- психологію керівника, його ролі в управлінні; стилі керівництва;
- методи психології управління та специфіку їх застосування

Уміння:

- самостійно активізувати власну пізнавальну діяльність в процесі оволодіння знань з навчальної дисципліни;
- користуватись адекватними прийомами і методами для якісного засвоєння знань;
- організовувати творчий пошук шляхів вирішення проблемних ситуацій в межах навчальної дисципліни;
- реалізовувати теоретичні знання на практиці; планувати і організовувати самостійну роботу над першоджерелами;
- організувати психологічне вивчення особистості та колективу в системі управління;
- організовувати та планувати діяльність окремої людини та колективу;
- здійснювати самопізнання, самовиховання та самоосвіту;

- аналізувати психолого-управлінські ситуації та пропонувати оптимальні вирішення проблемних завдань;

Комунікація:

- зрозуміле і недвозначне донесення власних висновків, а також знань та пояснень, що їх обґрунтовують, до фахівців і нефахівців, зокрема до осіб які навчаються;
- використання державної та іноземної мови у професійній діяльності;
- практикувати дотримання етичних принципів ведення дискусій та оприлюднення результатів наукової праці.

Автономність та відповідальність:

- прийняття рішень у складних і непередбачуваних умовах, що потребує застосування нових підходів та прогнозування;
- відповідальність за розвиток професійного знання і практик, оцінку стратегічного розвитку команди;
- здатність до подальшого навчання.

5. ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Модуль 1. Теоретичні основи психології управління

Тема 1. Психологія управління як прикладна галузь психологічних знань

1. Поняття психології управління
2. Основна мета та переваги психології управління
3. Методи психології управління та її зв'язок з іншими науками
4. Сутність теорії психології управління

Тема 2. Психологічні закономірності управління

1. Психологічні основи сучасної системи поглядів на менеджмент
2. Становлення особистісного підходу в управлінні
3. Загальнопсихологічні засади особистісного підходу в управлінні

Тема 3. Психологічні аспекти управління трудовим колективом

1. Психологічні чинники оцінювання управлінських кадрів
2. Роль оцінювання працівників у процесі управління.
3. Система розміщення кадрів.

Тема 4. Особистість як суб'єкт управління

1. Феномен керівника в історії розвитку суспільства.
2. Мотиваційна сфера особистості керівника
3. Труднощі, вимоги та обмеження у роботі керівників
4. Регресивний розвиток керівника та управлінська деформація

Тема 5. Організаційна поведінка

- 1 Розуміння робочого міста
- 2 Організаційна культура та взаєморозуміння на робочому місті
- 3 Проблеми реорганізації на робочому місті

Тема 6. Психологія ділового спілкування

- 1 Зміст, функції та різновиди ділового спілкування
- 2 Особистісний аспект розуміння спілкування
- 3 Етично-психологічні принципи, які визначають ефективність ділового спілкування

Тема 7. Соціально-психологічне дослідження в управлінні соціально-економічною системою

1. Поняття соціально-психологічного дослідження та принципи його побудови.
2. Місце та роль соціально-психологічного дослідження в управлінській діяльності.
3. Соціально-психологічний клімат в колективі та психологічна згуртованість як об'єкт дослідження

6. СТРУКТУРА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

6.1. Розподіл обсягу дисципліни за видами навчальних занять та темами:

№ з/п	Назви змістових модулів і тем	Кількість годин (денна / заочна форма)				
		Усього	В т.ч.			
			Л	П (С)	Лаб.	СРС
Змістовий модуль 1. Теоретичні основи психології управління						
1.	Тема 1. Психологія управління як прикладна галузь психологічних знань	10	2	3		5
2.	Тема 2. Психологічні закономірності управління	10	2	3		5
3.	Тема 3. Психологічні аспекти управління трудовим колективом	10	2	3		5
4.	Тема 4. Особистість як суб'єкт управління	10	2	3		5
5.	Тема 5. Організаційна поведінка	10	2	3		5
6.	Тема 6. Психологія ділового спілкування	20	2	5		13
7.	Тема 7. Соціально-психологічне дослідження в управлінні соціально-економічною системою	20	1	6		13
	Усього годин	90	13	26		51

Л – лекції, П (С) – практичні (семінарські) заняття, Лаб. – лабораторні заняття не заплановано, СРС – самостійна робота студентів.

6.2 Тематика семінарських занять:

№ з/п	Назва теми	Обсяг у годинах
1	2	
1	<i>Заняття 1.</i> Поняття психології управління	2
2	<i>Заняття 2.</i> Методи психології управління та її зв'язок з іншими науками	2
3	<i>Заняття 3.</i> Психологічні закономірності управління	2
4	<i>Заняття 4.</i> Загальнопсихологічні засади особистісного підходу в управлінні	2
5	<i>Заняття 5.</i> Психологічні чинники оцінювання управлінських кадрів	2
6	<i>Заняття 6.</i> Роль оцінювання працівників у процесі управління	2
7	<i>Заняття 7</i> Феномен керівника в історії розвитку суспільства.	2

8	Заняття 8 Труднощі, вимоги та обмеження у роботі керівників	2
9	Заняття 9 Організаційна культура та взаєморозуміння на робочому місці	2
10	Заняття 10 Проблеми реорганізації на робочому місці	2
11	Заняття 11. Особистісний аспект розуміння спілкування	2
12	Заняття 12. Етично-психологічні принципи, які визначають ефективність ділового спілкування	2
13	Заняття 13. Соціально-психологічний клімат в колективі та психологічна згуртованість як об'єкт дослідження	2
Усього		26

VII КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ

7.1. Перелік обов'язкових контрольних точок для оцінювання знань студентів денної форми навчання:

№	Назва і короткий зміст контрольного заходу	Мак балів	Характеристика критеріїв досягнення результату навчання для отримання максимальної кількості Балів
1.	Контроль поточної роботи на семінарських заняттях	20	Студент здатний продемонструвати критичне осмислення лекційного та поза лекційного матеріалу, передусім, відповідних джерел, а також навчальної літератури, брати кваліфіковану участь у дискусії з наведенням аргументації.
2.	Індивідуальне завдання (Реферат)	20	Студент здатний продемонструвати знання і розуміння основних термінів і понять та вміння їх практичного використання. Студент здатний продемонструвати знання і розуміння предмету курсу, проводити комплексний аналіз проблем психології управління.
3.	Модульна контрольна робота №1	40	Студент виконав письмове завдання, та навів аргументовану відповідь на теоретичне питання, що відповідає програмним результатам навчання за темами змістового модуля.
4.	Колоквіум	20	Студент проводить бесіду з викладачем, та наводить аргументовані відповіді на теоретичні питання, що відповідають програмним результатам навчання.
Всього		100	-

7.2. Перелік обов'язкових контрольних точок для оцінювання знань студентів заочної форми навчання:

№	Назва і короткий зміст контрольного заходу	Max балів	Характеристика критеріїв досягнення результатів навчання для отримання максимальної кількості балів
1.	Тестова підсумкова контрольна робота, яка виконується студентом індивідуально в системі Moodle	40	Студент виконав тестові завдання, що відповідають програмним результатам навчання з дисципліни
2.	Письмовий іспит	60	Студент виконав письмові завдання та навів аргументовані відповіді на теоретичні питання, що відповідають програмним результатам навчання з дисципліни
Всього		100	-

7.3. Критерії оцінювання сформованості програмних результатів навчання під час підсумкового контролю:

Синтезований опис компетентностей	Типові недоліки, які зменшують рівень досягнення програмного результату навчання
<p>Когнітивні:</p> <ul style="list-style-type: none"> студент здатний продемонструвати розуміння сутності системи управління організацією і роль керівника в системі управління; студент здатний продемонструвати знання і вміння аналізувати, узагальнювати і критично оцінювати різноманітні підходи та концепції, спираючись на отримані знання, на основі альтернативних поглядів на проблеми. 	75-89% - студент припускається несуттєвих помилок у розумінні сутності критеріїв ефективності системи управління в організації та розумінні ролі керівника в структурі управління; недостатньо повно володіє понятійно-термінологічним апаратом; припускається несуттєвих помилок при аналізі різноманітних підходів та концепцій.
	60-74% - студент недостатньо розуміє сучасні теорії самоменеджменту та робить суттєві помилки у розумінні сутності, принципів і форм системи управління; припускається помилок і не демонструє знання і вміння аналізувати, узагальнювати і критично оцінювати різноманітні підходи та концепції, припускається помилок і не може сформулювати власну оцінку формування особистості керівника
	менше 60% - студент не може продемонструвати знання і вміння аналізувати, узагальнювати і критично оцінювати різноманітні підходи та концепції, спираючись на отримані знання, на основі альтернативних поглядів на проблеми; не володіє понятійно-термінологічним апаратом з дисципліни; не може самостійно підібрати необхідні джерела та узагальнювати інформацію для створення глибокої бази знань про процес становлення особистості керівника
<p>Афективні:</p> <ul style="list-style-type: none"> студент здатний критично осмислювати програмний матеріал; аргументувати власну позицію, оцінювати аргументованість позицій студентів та викладача та дискутувати у професійному середовищі; студент здатний 	75-89% - студент припускається певних логічних помилок в аргументації власної позиції в дискусіях на заняттях та під час захисту індивідуальних завдань, відчуває певні складності у поясненні фахівцю окремих аспектів професійної проблематики.

співпрацювати з іншими студентами та викладачем; ініціювати і брати участь у дискусії, розділяти цінності колективної та наукової етики.	60-74% - студент припускається істотних логічних помилок в аргументації власної позиції, слабо виявляє ініціативу до участі у дискусіях та індивідуальних консультаціях за наявності складності у виконанні індивідуальних завдань; відчуває істотні труднощі при поясненні фахівцю або нефахівцю окремих аспектів професійної проблематики.
	менше 60% - студент не здатний продемонструвати володіння логікою та аргументацією у виступах, не виявляє ініціативи до участі у дискусії, не консультування з проблемних питань виконання індивідуальних завдань, не здатний пояснити нефахівцю суть відповідних проблем професійної діяльності; виявляє зневагу до етики навчального процесу.
Психомоторні: <ul style="list-style-type: none"> студент здатний самостійно здійснювати пошук, систематизацію, аналіз та використання джерел та теоретичного матеріалу, виконувати та звітувати про виконання індивідуальних завдань; студент здатний контролювати результати власних зусиль та коригувати ці зусилля. 	75-89% - студент припускається певних помилок під час здійснення пошуку, систематизації, аналізу та використання джерел та теоретичного матеріалу та відчуває ускладнення під час звітування про виконання індивідуальних завдань.
	<ul style="list-style-type: none"> 60-74% - студент відчуває ускладнення самостійно дотримуватися методологічних підходів щодо аналізу виникнення та діяльності системи самоменеджменту на різних етапах історичного розвитку людського суспільства.
	менше 60% - студент нездатний самостійно здійснювати пошук та опрацювання джерел та теоретичного матеріалу, виконувати індивідуальні завдання, проявляє ознаки академічної не добросовісності при підготовці індивідуальних завдань та виконанні контрольних робіт, не сформовані навички самооцінки результатів навчання і навичок міжособистісної комунікації з прийняття допомоги з виправлення ситуації.

8. ЗАСОБИ ОЦІНЮВАННЯ

№	Назва і короткий зміст контрольного заходу	Характеристика змісту засобів оцінювання
1.	Контроль поточної роботи на семінарських заняттях	<ul style="list-style-type: none"> індивідуальне та фронтальне опитування за понятійно-термінологічним та теоретичним матеріалом; оцінювання аргументованості відповідей про розбір проблемних ситуацій та завдань; оцінювання активності участі у дискусіях.
2.	Індивідуальні завдання	<ul style="list-style-type: none"> письмовий звіт про виконання індивідуального завдання; оцінювання самостійності та якості виконання завдання в ході звіту-захисту та співбесіди.
3.	Модульні контрольні роботи	<ul style="list-style-type: none"> стандартизовані тести; теоретичні питання та завдання; логічні та проблемні завдання.
	Підсумковий контроль	<ul style="list-style-type: none"> стандартизовані тести; теоретичні питання та завдання.

9. РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА ІНФОРМАЦІЇ

9.1. Основна література

1. Кононець М.О. Психологія професійної моральності підприємців: теорія та сучасна практика: [монографія] / М.О. Кононець. – К.: Омега-Л, 2017. – 166 с.
2. Ложкін Г. В. Психологія конфлікту: теорія і сучасна практика: Навчальний посібник / Ложкін Г. В., Пов'якель Н. І. // – К.: Професіонал, 2017. – 416 с.
3. Психологічні особливості лідерської обдарованості: концепції, діагностика, тренінги : монографія / А.В. Мітлош, В.О. Моляко, В.С. Бажанюк, В.В. Камишин // – Київ: [Інститут обдарованої дитини], 2017. – 290 с.
4. Технології роботи організаційних психологів: Навч. посіб. для студентів вищ. навч. закл. та слухачів ін-тів післядиплом. освіти / За наук. ред. Л. М. Карамушки. – К.: Фірма «ІНКОС», 2018. – 366 с.
5. Євтіхов О.В. Тренінг лідерства: монографія. -К, 2018. -256 с.
6. Садохіна К.С. Психолого-педагогічні умови формування лідерських якостей підлітків / К.С. Садохіна // Збірник наукових праць КПНУ імені Івана Огієнка. - 2018. - Випуск 9. - С.439 - 448.
7. Ягоднікова В.В. Виховання лідерів [Текст] / В.В. Ягоднікова // Виховна робота в школі. - 2019. - № 10, жовтень. - С. 2-36.
8. Теорія і практика формування лідера: навчальний посібник / О.Г. Романовський, Т.В. Гура, А.Є. Книш, В.В. Бондаренко – Харків, 2017 р. – 100 ст.
9. Мистецтво управлінської діяльності і лідерство / В. Нагаєв // Персонал. – 2017. – № 7. – с. 65-70.
10. Лідерські якості в професійній діяльності / Романовський О. Г., Резнік С. М., Гура Т.В., Панфілов Ю.І, Головешко Б.Р., Бондаренко В.В., за заг. ред. О.Г. Романовського. – Харків: НТУ«ХП», 2017
11. Jing Jiang, Chuansheng Chen, Bohan Dai, Guang Shi, Guosheng Ding, Li Liu, and Chunming Lu Leader emergence through interpersonal neural synchronization / Jiang Jing, Chen Chuansheng, Dai Bohan, Shi Guang, Ding Guosheng, Liu Li, and Lu Chunming // PNAS – Princeton: Princeton University, 2016. – Vol. 112, no. 14, P. 4274-4279.

Додаткова література

1. Дворецька Ю. Помилкаріум. Моя українська правильна та вишукана. Київ: Основа. 2021.- 128 с.
2. Джеймс Борг. Мистецтво говорити. Таємниці ефективного спілкування. Київ: Фабула. 2019 – 304 с.
3. Антоненко-Давидович Б. Як ми говоримо. Київ: Центр навчальної літератури. 2019. – 284 с.
4. Дудкевич Т.В. Конфліктологія з основами психології управління / Дудкевич Т. В. - К. : Центр навчальної літератури, 2018.